

Timo Jakonen

Koivunoksaan korkealle olokolon rakentaneella Ilmari Mäenpäällä on laajat näkymät moneen suuntaan, myös kulttuuriin.

Kulttuurin kymmenottelija Ilmari Mäenpää:

Säveltäminen on ikkunoiden avaamista

Ilmari Mäenpään ideoi Tuomiokirkostakin sunnuntaisin lähetettävän virtuaalikirkon, mutta oikeastaan hän on säveltäjä. Ja on hänessä suunnittelijan vikaakin; seitsemän lapsen isän kun on syytä taipua moneksi. Ai niin, hänellä on myös sauna koivun oksalla.

● **Ollakseen** oululainen **Ilmari Mäenpäällä** on aika monta rautaa tulessa Turussa. Hän vastaa esimerkiksi verkkokirkosta eli Tuomiokirkon jumalanpalveluksista, joita lähetetään suorana netissä. Niin ikään kaupunginorkesterin esityksiä on päässyt katselemaan hänen toimestaan. Nyt uusimpana, joskaan ei yhtä harmonisena, lähetetään netissä myös kaupunginvaltuuston kokouksia.

Sen lisäksi miehen suunnittelemaa luontotarkkailijan Olokoloa valmistetaan täälläpäin.

Kuitenkaan mikään näistä ei ole hänen varsinainen työnsä, sillä Mäenpää on säveltäjä. Tuorein teos, Jousikvartetot 3 ja 4 saivat kantaesityksensä Oulun Uuden Musiikin Lokakuussa – jota mies niinikään on ollut perustamassa.

Ehtiväinen mies, semminkin kun kotona on seitsemän lasta ja elämä siis muutenkin puuhakasta.

Niin että mikä mies se tällainen oikein on? Googlataanpa. Syntynyt 1971. Valmistunut musiikkitieteestä, opiskellut myös Sibelius-Akatemiassa ja Taideteollisessa korkeakoulussa. Säveltäjä. Olokolo.

Mikä helkutin Olokolo?

Mukavuutta luonnossa

Klik klik. Nettisivun kuvassa Olokolo näyttää hiukan asuntovaunulta, mutta on tyylikkäämpi. Youtubesta löytyy video, jossa **Leif Segesrtamin** pihalle paraikaa toimitetaan moista. Maestro ottaa Olokolon vastaan tyypillisen kaoottiseen tyyliinsä. Häntä viehättää sekin, että Olokolo on palindromi.

Mikä se siis on, Ilmari Mäenpää?

– Olokolo on ihmisille, joita kiinnostaa seurata mitä luonnossa tapahtuu ilman, että tulee sellainen olo että lähtee henki kun on niin kylmää ja märkää. Tilassa on olennaista se, että tuntuu kuin sitä ei olisi. Luonto on se tärkein, Mäenpää määrittelee.

Se on siis eräänlainen siirrettävä kevyteräkämppä. Olokoloja on kahta kokoa: suurempi on 2,4 m korkea ja 4,5 metriä pitkä, Leif Segerstamilla on sellainen ja **Sakari Oramokin** kuulemma hankki saunaksi. Pienemmän saa suksille ja moottorikelkan perään.

– Se toimii Lapissa hyvin, turistit tykkäävät kun pääsevät katsomaan revontulia vähän mukavammin, ilman pilkkihaalareita. Itselläni on Olokolo 6,5 metrin korkeudessa koivussa. Siitä on veteen 10 metriä ja siellä on sauna.

Toisia todellisuuksia

Tarina Olokolon taustalla kuvaa Mäenpään suhdetta yleisemminkin maailmaan ja taiteeseen.

– Olen aina ollut kiinnostunut visuaalisuudesta, myös musiikin visuaalisuudesta. Haluan luoda musiikilla tilan ja siitä syntyi idea Olokollolekin. Sävelsin Helium-teostani, jossa on vahvana leijumisen kokemus. Käsitin, että leijua voi myös alhaalta ylös. Siis vähän niin kuin jos juna on laiturilla ja viereinen juna lähtee. Silloinhan on ihan sama kumpi liikkuu, kokemus liikkeestä on sama. Sama pätee pilvien liikkeeseen kun niitä katsoo alhaalta – esimerkiksi Olokolosta.

Samanlaista kurkistamista ylös toisiin todellisuuksiin on Mäenpään mielestä myös taide:

Minusta niin uskonto kuin taidekin voivat kertoa metafyysisestä tai tuonpuoleisesta, miten sitä nyt tahtoo kutsua. Taide on kurkistamista uusiin ulottuvuuksiin. Kun teen musiikkia, en kuitenkaan ajattele, että loisin tuonpuoleista, mutta voin luoda sinne ikkunoita ja se on asia, joka jotenkin värittää kaikkea tekemistäni. Olokolossa on sama juttu: minä en keksinyt taivaan sineä tai vihreyttä, minä vain sahasin luontoon ikkunan, josta on mukava katsella.

Omalla tontilla se Olokolon katselukohta sattuu olemaan puussa:

– Olimme siellä kerran yhdellä porukalla ja kuuntelimme Sibeliusta. Ympärillä olivat koivut ja vesi ja luonto... Ihmisiä alkoi ihan itkettää se kauneus. Mutta enhän minä tehnyt siinä mitään muuta kuin nostin Olokolon puuhun! Kaikki muu tuli muualta.

Kirkko ja klassinen musiikki

Muutama vuosi sitten saatu ajatus virtuaalikirkosta on oikeastaan samaa ikkunoiden avaamisen idean jatkumoa. Se lähti tosin musiikista:

– Asun Oulussa. Siinä on se hyvä puoli, ettei tarvitse istua niissä helsinkiläisissä kapakoissa, joissa kerrotaan, millaista musiikin pitää olla ja millaista ei. Pohjoisessa on vähän outsideri ja siksi voi myös tehdä taidetta helpommin omista lähtökohdista. Toisaalta on niin, että jos muuttaa kauas Helsingistä, lakkaa ikään kuin olemasta. Siksi kehitin e-concerthouse.com -sivuston. Siellä voi nähdä konsertteja suorana netissä, eikä haittaa onko Oulussa vai missä. Turun Filharmoninen orkesteri oli ensimmäinen asiakkaani täällä, se oli kulttuurivuonna 2011, Mäenpää kertoo.

Konserteista oli lyhyt matka kirkkoon, sillä netissä lähetettävät konsertit pidettiin usein kirkossa:

– Ehdotin, että koska konsertteja on paljon, kannattaisi hankkia kiinteät laitteet kirkkoon ja ryhtyä saman tien lähettämään jumalanpalveluksia livenä.

Muutenkin klassinen musiikki ja kirkko tuntuivat sopivan hyvin yhteen:

– Kirkko ja klassinen musiikki ovat kulkeneet käsi kädessä vuosisatoja. Kirkko on yksi länsimaisen kulttuurin keskeisimpiä toimijoita. Ajattelen myös että kirkko ja klassinen musiikki ovat ikään kuin samankaltaisessa tilanteessa. Molemmat ovat viihteellisen ja tuotteistetun kulttuurin vastapooleja, sellaisia jotka vaativat hiljentymistä ja paneutumista. Se on lähestymistapa, joka ei ollut kovin in viime vuosina.

Äänieristetty työhuone auttaa

Entä se Mäenpään oma musiikki? Youtubesta löytyy yksi esimerkki, keväällä on Spotifysta saatavana lisää. Sen yhden kappaleen perusteella Mäenpään musiikki on... kaunista. Onko säveltäjä samaa mieltä?

– Ainakin haluan liputtaa kauneuden puolesta. Toivon, että voisin säilyttää kirkasotsaisuuden ja innostuksen kaikessa tekemisessä. Kyynisyyttä vastaan pitää taistella, elatusmurheet saavat väistyä! En halua kertoa, että maailmassa on ekokatastrofi ja pläts, tämä teokseni kuvaa sitä. Minua kiinnostaa rikastava kokeminen, taiteen pitäisi olla myös sellaista, että vähän hiljennyttäisiin.

Vaan ehtiikö suurperheen monessa mukanaoleva isä itse hiljentyä, esimerkiksi säveltämään?

– Minulla on kyllä äänieristetty työhuone kotona... Suosikkini onkin se Sibelius sketsi Kummelissa, jossa Aino koko ajan keskeyttää Jannea, kun tämä on juuri säveltämässä Finlandiaa – tietysti meilläkin elämä on aika hektistä. Pyrin kuitenkin siihen, että olisi aikaa säveltämiselle ja että voisi tehdä asioita vähän periodimaisesti, että voisi keskittyä paremmin yhteen juttuun, mutta käytännössä se on hankalaa.

Lasten suhteen perheessä ollaan jo voiton puolella:

– Vanhin on armeijassa, nuorinkin jo viisi. Haaveenani on, että voisi keskittyä enemmän säveltämiseen, vaikka toisaalta olenkin kiitollinen, että olen saanut kokeilla kaikenlaista ja tavata monenlaisia ihmisiä. Mutta välillä sitten ahdistaa kotona, kun tuntuu ettei kehity säveltäjänä, kun on niin paljon kaikkea muuta.

Säveltäjän riesana tietokone

Mäenpää aloitti musiikin harrastamisen itse asiassa melko myöhään, mutta sitäkin päättäväisemmin:

– Olin 15 kun hankin ensimmäisen sähköpianon, isältä salaa. Hän huomasi asian, kun piano kannettiin sisään. Ei ollut suostunut hankkimaan sitä kun pyysin, joten kyllähän siitä hetki keskusteltiin. 19-vuotiaana ostin panttilainaamossa saksofonin, silloin ihan omilla rahoilla.

Entä pitääkö säveltäjän osata soittaa?

– Ei välttämättä, mutta on siitä hyötyä. Pianolla on helpompaa hahmottaa asiat, joita haluaa musiikilla kertoa. Tietokone sen sijaan on lähinnä riesa. Nykyään odotetaan, että säveltäjältä saadaan ihan loppuun saakka tehdyt nuotit, kun ennen kustantajalla oli aika iso rooli siinä.

Roope Lipasti

Olokolo taipuu moneksi. Tästä olokolosta sopii tarkkailla talvista luontoa, omansa Ilmari Mäenpää nosti puuhun.